

in koristnem. Vedno je bila skerb za šole in pravo odrejo mladosti ena naj imenitniših skerbí katoliške cerkve. Ona je otroke po sv. kerstu svoje spoznala, ona mora tedaj kakor dobra mati za nje skerbeti. Šola je hči, tedaj pomočnica sv. cerkve, nje poglavitna dolžnost je, da brani, da se mladost ne spridi in popači, in da se ne pogubé lepe lastnosti nadopolne mladosti.

(Dalje prih.)

Odgoja v molitev.

II.

Otroci se privadijo molitve, če pred šolo in po šoli pobožno molijo, če svete pesmi prepevajo, če se lepih molitev za razne potrebe naučé iz glave. Cerkev pa je kraj, ki je posvečen v molitev, kjer Bog naše prošnje posebno usliši, kjer se beseda božja oznanjuje in se delé ss. zakramenti; ta kraj je kristijanom pred vsem častiljiv, in lepega in spodobnega obnašanja v cerkvi moramo otroke zgodaj privaditi. Otroci v šoli na drobno naštevajo, ktere reči so v šoli, v izbi i. t. d., naj tedaj tudi povedo, ktere reči so v cerkvi, čemu so, kakošno podobo ima cerkev, kaj stoji pri cerkvi, kaj pomeni stolp pri cerkvi, čemu je v cerkvi prižnica, spovednica, kerstni kamen in kropivnik, kakošne podobe so v cerkvi, kaj je hranjeno v tabernakeljnu, čemu hodimo v cerkev. Ko otroci vse to naštevajo, kar zbuja njih radovednost, povejmo jim pa, kako obnašati se v cerkvi, kako se je božji zveličar razserdil nad oskrunjevavcem veže božje. Otroci pridejo v cerkev ali k sveti masi, ali k pridigi in sicer k službi božji. V cerkev in iz cerkve vodimo otroke paroma; če namreč pridejo vsi zbegani v cerkev, se bodo javoljne tam spodobno obnašali. Pri cerkvenih vratih je kropivnik, in poškopé se z blagoslovljeno vodo, priklanajo se pred velikim altarjem, kjer je hranjeno sv. rešnje telo. To se pa naj več opravlja prav razmišljeno in malo spodobno. Povejmo otrokom, da naj vselej, kolikorkrat se poškopé z blagoslovljeno vodo, opravljajo tudi kratko molitevco: „Pokropi me, o Gospod! z izopom“ i. t. d.; kolikorkrat pa se pripognejo pred velikim altarjem, naj pa reko: „Bodi počeščeno presveto rešnje telo!“ Nemara, da bodo potem to bogočastje spodobneje opravljali, in da jim bo to ostalo v navadi.

Otroke postavimo v cerkev pred véliki altar ali sicer tako, da ker radi gledajo, tudi vse vidijo, kar se godi pred altarjem, to ni le lepa navada, ampak je tudi neizrečeno koristno; če otrok gleda v steber ali kakšno tamno steno, komej čaka konca sv. maše ali službe božje. Ker se že tako razumé, ni morda treba tukaj posebej opomniti, da naj namreč učitelj pazi nad otroci, da se spodobno obnašajo v cerkvi. Večkrat naj se tudi otrokom priporoča, da premišljujejo, kolikokrat se nespodobno obnašajo v cerkvi; pred vsem pa veljá lep zgled učiteljev.

Kar človek čuti v sercu, to tudi kaže po vnanje. Čim boljše človeka presune ena ali druga reč, tim več kaže to vnanje. Verno serce razodeva se tudi vnanje, da namreč človek poklekne, roke pri molitvi sklepa in povzdiguje, ter skesano terka na persi. Te vnanja znamenja kažejo, kaj verno serce čuti, in so tako rekoč izrazi notranjega bogočastja. To je kaj naravnega, in se kaže v navadnem in cerkvenem življenji. Vendar je pa Bog hotel, da je tudi vnanja služba božja vredjena; tako je delal pri Izraelcih Mojzes in v novi zavezi pa aposteljni. Vnanja služba božja, cerkveni obredi so pa zaperte, nerazumljive bukve tistemu, kdor jih ne razumé. Koliko abotnih zapopadkov imajo ljudje od cerkvenih šeg in obred! dostikrat še zasmehujejo to, kar ne razumejo. Zato je pa cerkev v tridentinskem zboru zapovedala, da se imajo vernim cerkvena opravila razlagati. Šola je pa za takošne razlaganje kaj pripraven kraj.

Naj imenitnejše in tudi naj svetejše cerkveno opravilo je sveta maša; središče vsega bogočastja je nekervava daritev nove zaveze. Zgodaj se morajo otroci podučevati, kaj je sveta maša, in kako naj se vedéjo pri sv. maši. Naši predniki so vpeljali šolsko mašo; v novejših časih so skušali sim ter tje odpraviti to staro navado. Nekteri pa tudi terdijo, da se šolski otroci tako nespodobno med sv. mašo obnašajo, da bi boljše bilo, odpraviti jo. Koliko je pa resničnega na tem? Da se otroci malo spodbudno v cerkvi obnašajo, je, žali Bog! resnično.

Ali se ima ta lepa navada odpraviti, ker se v zeló obrača? Nikakor ne. Ali so pa učeniki krivi, da se šolska mladina v cerkvi slabo obnaša? Mogoče da; otrok hoče zmirom kaj opravka imeti; mirovati ne more; če ne premišljuje, če v cerkvi ne moli, če ne vé, kaj se godi na altarji, dolgočasi se, nepokojin je, in tudi druge pohujšuje in zapeljuje. Perva dolžnost

učenikova je tedaj, podučevati otroke od svete maše, druga pa, skerbeti, da imajo otroci med sv. mašo kaj opraviti, ali naj pojó, ali molijo. V nekterih katoliških deželah je navada, da ljudje med daritevjo sv. maše glasno molijo sv. rožni venec in k skrivnostim pristavljajo kratke molitvece. Pri nas to ni navadno, kakor tudi splošno petje ne; ker pa se otroci tudi peti naveličajo, naj bi pa včasih pri sv. maši molili sv. rožni venec. Učenik naj otrokom priporoča, da naj se iz glave naučé kratkih molitev za naj imenitnejše dele sv. maše. Tako naj učenik otroke vadi, da so pri sv. maši pobožni, da jim bo ta naj svetejša daritev v povzdigo pobožnosti in v zvesto spolnovanje svojih dolžnosti.

Kedar se pa govori od daritve sv. maše, se otrokom tudi lahko razlaga altar, kaj pomeni, kakošna podoba ima, zakaj se sv. maša na altarlji bere, dalje pa tudi mašna obleka: naramnica, mašna srajca, mašni plajšč i. t. d. Tudi naj se otrokom pové, kaj pomeni rudeča, višnjeva, črna ali bela barva pri mašni obleki, pové naj se jim, čemu so svete posode, kelih, monstranca i. t. d. To razlaganje pripomore, da se doseže cerkveni namen pri spreminjevanji barv, in da ljudstvo ne gleda brezmiselno altarja in svetih posodeb.

Pomenki

o slovenskem pisanji.

XXVIII.

D. Bolj milostno ravná Krušic z imeni na *-e*, o katerih le pravi, da tuje lastne imena za *e* namesti *l* pravilniše vstavljajo *j*: Klárke, Klárkeja. Tako loči tudi Janežič domače in tuje imena, ter veléva pisati Kobe, Kobeta pa Göthe, Götheja.

O. Klarkeja je lahko iz Klarkej, kakor Kogeja iz Kogej, Geteja iz Getej (cf. Geteji ali Getejci sv. pis.), Smoleja iz Smolej; nasprot pa Smoleta iz Smole, in Smoleška iz Smoletska, kakor Tomeška iz Tometska itd. Tako p.: Bole, Černe, Rome, rod. Boleta, Černeta, Rometa, in od tod Boletov, Černetov, Rometov.

D. Pa ne Romov, Bolov ali Bolejev! — Na tanko do-loči tu narodov jezik, toraj se ne more imenovati „die unge-